

Probleemstelling TIM-16

Werk aan de winkel om in 2020 in top 5 kenniseconomieën te komen

www.kennisinnovatieagenda.nl

Top 5 ambitie stap dichterbij

De tweede voortgangsrapportage van de Kennis en Innovatie Agenda 2011-2020 toont vooruitgang in de Nederlandse kennissamenleving. Nederland maakt weer kans om tot de Top 5 van kennislanden toe te treden, een gedeelde ambitie van kabinet en de coalitie die deze Agenda steunt. Nederland is onlangs een plek gestegen en staat nu op de zevende plaats in de toonaangevende Global Competitiveness Index. Deze ranglijst van het World Economic Forum meet jaarlijks de concurrentiepositie en geeft een weerspiegeling van de economische ontwikkelingen van ruim 130 wereldeconomieën. Verschillende indicatoren ondersteunen dit positieve beeld. Maar om de weg omhoog te vervolgen, is nog veel werk te doen. Dat moet vooral slim gebeuren, want extra investeringen lijken door de economische crisis moeilijk haalbaar.

Op 11 april 2012 hebben Chris Buijink, secretaris-generaal van EL&I en Renk Roborgh, directeur-generaal van OCW, de voortgangsrapportage 'Kennis en Innovatie Foto 2012' ontvangen uit handen van Alexander Rinnooy Kan, voorzitter coalitie Kennis en Innovatie Agenda (KIA). Volgens Rinnooy Kan is Nederland op de goede weg en kabinetsmaatregelen als het versterken van topsectoren dragen daar positief aan bij. 'Ik maak mij wel nog steeds zorgen over het niveau van de Nederlandse investeringen in scholing, kennisontwikkeling en innovatie. Juist die leiden tot een sterkere innovatieve economie, meer werkgelegenheid, hogere belastingopbrengsten en minder kosten voor de sociale zekerheid. In het beste geval blijven de toekomstige investeringen op het huidige niveau, terwijl we eigenlijk meer zouden willen en zouden moeten doen. We zullen we de mogelijkheden maximaal moeten benutten om alles slimmer en effectiever te doen. Daar zijn goede kansen voor.'

Zestig indicatoren

De KIA-foto laat zien in hoeverre Nederland op koers ligt om rond 2020 in de top vijf van de kennis- en innovatielanden te belanden. Dat gebeurt door zestig indicatoren een groene, oranje of rode kleur toe te kennen. De KIA-coalitie bestaat uit bijna dertig organisaties uit de kenniswereld. Twee jaar geleden is de toekomstagenda, de 'KIA 2011-2020', opgesteld. Vorig jaar is de eerste voortgangsrapportage verschenen.

Rood voor investeringen in onderwijs en onderzoek

De Nederlandse publieke onderzoeksinvesteringen liggen boven het gemiddelde van de OESO-landen (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling). Toch kleuren net als vorig jaar de indicatoren voor investeringen in onderwijs en onderzoek rood. De publieke onderwijsinvesteringen blijven namelijk achter bij die van de Top 5 van kennislanden, en de publieke en private onderzoeksinvesteringen blijven eveneens achter bij de KIA-doelstellingen. De KIA wijst niet voor het eerst op het belang van extra investeringen: een topprestatie is nu eenmaal niet te realiseren met een middelmatige inzet van middelen. Ook is het slimmer inzetten van middelen nodig en mogelijk. Nieuwe fiscale maatregelen van de overheid gaan hopelijk voor een toename van vooral de private onderzoeksinvesteringen zorgen.

Kwaliteit onderwijs beter, maar niet overal

Onderwijs scoort dit jaar gemiddeld genomen beter dan voorheen. Op onderdelen haalt het onderwijs zelfs nu al de KIA-doelstelling voor 2020. De kwaliteit van het funderend onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs is goed; vooral het dalend aantal zeer zwakke scholen en voortijdige schoolverlaters valt op.

Minder positief is dat de tijdsbesteding van leraren voor hun eigen deskundigheidsbevordering met drie procent van de arbeidstijd ver verwijderd blijft van de doelstelling. Ook het aantal volwassenen dat participeert in onderwijs en training vertoont geen groei. Kabinetsmaatregelen als de langstudeerdersmaatregel, een duurdere tweede studie en het afschaffen van studiefinanciering voor 30-plussers stimuleren die ook niet.

Verder staat de kwaliteit van het hoger onderwijs onder druk. Studentenaantallen per docent stijgen en de deelname aan excellentieprogramma's is laag. In de hoofdlijnakkoorden tussen onderwijskoepels en het kabinet zijn weliswaar maatregelen opgenomen die ondernemers, bestuurders, onderzoekers, docenten en studenten uitdagen om te excelleren, maar dat gaat niet gepaard met extra financiële middelen.

Hoge onderzoekprestaties onder druk

Nederlandse onderzoekers blijven zeer productief, hun publicaties hebben grote impact en hun internationale toppositie is behouden. Nederland kent wel relatief weinig onderzoekers vergeleken met andere landen. Daardoor en door de gelijkblijvende publieke investeringen zullen andere wegen gevonden moeten worden om de hoge prestaties in de onderzoekssector te continueren. Het accent ligt de komende tijd terecht op een sterkere focus op een beperkt aantal thema's. De topsectorenaanpak zal dat verder moeten bevorderen door het creëren van een groter aantal gespecialiseerde kennisclusters van universiteiten, hogescholen, onderzoeksinstellingen, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden. Daarnaast gaan deze kennisclusters werken aan meer publiek-private samenwerking om zo voldoende financiën te hebben voor het op peil houden of voor het verbeteren van het onderzoek. Ook Europese financiering biedt hiervoor volop kansen.

De KIA-indicatoren laten op dit moment nog geen stijging zien van een sterkere focus op thema's, maar wel van privaat gefinancierd publiek onderzoek. Nederland staat daarin zelfs bovenaan de wereldranglijst.

Innovaties noodzakelijk

Het ondernemerschap laat in deze KIA-foto ook verdere verbetering zien. Meer mensen zijn bezig een onderneming op te zetten. Een stijging geldt eveneens voor het aantal starters dat nieuwe technologieën gebruikt: van 16 procent in 2009 naar 25 procent in 2010. **De komende jaren moet dat zijn beslag krijgen in meer nieuwe innovatieve producten en diensten**, waarin Nederland (overigens volgens niet zeer recente cijfers) internationaal slecht scoort. Gelet op het brede enthousiasme over de topsectorenaanpak hoopt de KIA-coalitie op verdere verbeteringen in de economische innovatie door technologisch nieuwe en sterk verbeterde producten. Door middel van de **Human Capital Agenda's** van de topsectoren moet de bestaande goede kwaliteit van de omgeving voor innovatie behouden blijven. Onderwijs en bedrijfsleven werken bijvoorbeeld aan een betere aansluiting op elkaar en aan een grotere aantrekkingskracht van de sectoren op werknemers.

Lees meer:

- [Kenniss en Innovatie Foto 2012](#) (pdf, 1.1 MB)

